

PROGRAM DOTACYJNY *POLSKIE DZIEDZICTWO KULTUROWE ZA GRANICĄ – WOLONTARIAT 2020*

MARTA SZYMSKA

Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą jest jednym z czynników kształtujących tożsamość społeczną, zapewnia ciągłość trwania narodu, może sprzyjać wzmocnieniu dobrosąsiedzkich relacji między krajami, a także budowaniu pozytywnego wizerunku Polski i jej dziedzictwa kulturowego. Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA od 2019 r. prowadzi własny program dotacyjny pn. *Polskie dziedzictwo kulturowe za granicą – wolontariat*. Finansowanie programu zapewnione jest dzięki dotacji celowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Program wspiera zaangażowanie społeczne w ochronę materialnych elementów polskiego dziedzictwa kulturowego pozostającego poza granicami kraju. Działania obejmują zarówno obszar historycznej Rzeczypospolitej w jej granicach z 1772 r., jak i projekty związane z ochroną i rewaloryzacją spuścizny kulturowej powstałej na emigracji. W roku 2020 odbyła się druga edycja programu. Konkurs ogłaszany jest na przełomie lutego i marca, a działania można realizować od maja/czerwca do połowy listopada. Dofinansowanie w wysokości od 10 000 do 100 000 zł – przy minimum 10% własnym wkładzie finansowym – umożliwi organizację wolontariackich obozów, objazdów, pobytów studyjnych i kwerend służących rozpoznaniu oraz ochronie dziedzictwa narodowego poza obszarem współczesnej Rzeczypospolitej Polskiej. O dotacje mogą ubiegać się m.in. organizacje pozarządowe, samorządowe instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe. Wymogiem programu jest, aby wolontariusze stanowili min. 75% ogólnej liczby uczestników projektu, a zadanie musi obejmować min. trzy dni prac poza granicami Polski na rzecz przedmiotu projektu. Prace muszą być wykonywane po przeszkoleniu i pod nadzorem specjalisty, tak aby nie uszkodzić substancji zabytku.

Budżet programu to 1 mln zł. Beneficjenci programu dowodzą, że za tę kwotę, dzięki wielkiemu zaangażowaniu wolontariuszy, a także organizatorów można zrobić i robi się bardzo wiele.

W pierwszej edycji, w roku 2019, wpłynęło 38 ofert na kwotę 2 119 084,57 zł wnioskowanych dotacji, a otrzymało ją 20 projektów, w których wnioskowano łącznie o 609 078,98 zł dofinansowania. W roku 2020 wpłynęło łącznie 57 ofert na kwotę 3 053 966,69 zł wnioskowanych dotacji. Zarekomendowano 25 wniosków na kwotę 909 464,79 zł dofinansowania. Wówczas nie cała kwota budżetu została rozdysponowana. Od początku Instytut POLONIKA ustawił wysoko poprzeczkę, jeśli chodzi o poziom realizacji projektów. Z ofert wybrano tylko te,

które dawały największą gwarancję dobrej realizacji. Wnioskodawcy zaczynają rozumieć tę zależność i liczba dofinansowanych projektów rośnie.

CZYM JEST DOBRA REALIZACJA PROJEKTU W PROGRAMIE *POLSKIE DZIEDZICTWO KULTUROWE ZA GRANICĄ – WOLONTARIAT?*

To połączenie solidnej pracy wolontariuszy pod nadzorem specjalistów, którzy będą czuwać nad tym, aby prace były wykonane na tyle profesjonalnie, na ile pozwalają możliwości uczestników i aby możliwości wolontariuszy były dostosowane do rodzaju zadań, które będą wykonywać. Profesjonalne działania mogą przeprowadzać np. studenci i absolwenci konserwacji zabytków, a innego typu prace, nie ingerujące w substancję zabytku, mogą wykonać osoby bez żadnego wykształcenia konserwatorskiego. Niemniej program umożliwia realizację projektów bardzo szerokiego gronu uczestników, czego dowodzą opisy poszczególnych projektów zaprezentowane w tym artykule.

Program ma służyć jako narzędzie, dzięki któremu we właściwy sposób będzie można przyczynić się do ochrony materialnego polskiego dziedzictwa za granicami, wykonując proste lub bardziej skomplikowane prace, dostosowane do możliwości i kwalifikacji uczestników. Wszystko to w ramach realnego, dobrze oszacowanego budżetu.

Dla przykładu zestawione zostaną tu dwa projekty zrealizowane w 2019 roku. Jeden dla profesjonalistów i jeden dla „laików”. Oba dofinansowane z tego samego programu, mające podobny cel, lecz różne metody działania.

Badania architektoniczno-konserwatorskie kościoła św. Mikołaja w Kamieńcu Podolskim, Oddział Towarzystwa Opieki nad Zabytkami w Warszawie, dofinansowanie: 17 040,85 zł

Ideą projektu była integracja środowiska specjalistów polskich i ukraińskich (konserwatorów, architektów, historyków sztuki) oraz pogłębienie świadomości na temat tego, jak ważna jest współpraca, dzięki której można we właściwy sposób wypracowywać programy ochrony zabytków oraz praktycznie ratować wspólne dziedzictwo kulturowe. W ramach projektu przeprowadzono podstawowe badania architektoniczne i

konserwatorskie kościoła. Efektem projektu była dokumentacja podsumowująca badania z wnioskami i dokumentacją fotograficzną. W projekcie wzięło udział 16 wolontariuszy (studentów konserwacji zabytków) oraz czterech ekspertów-konserwatorów, prace trwały sześć dni.

Porządkujemy zapomniane cmentarze pogranicza - 2019,

Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Ułhówek - „Robim Co Możem”, dofinansowanie: 20 000 zł

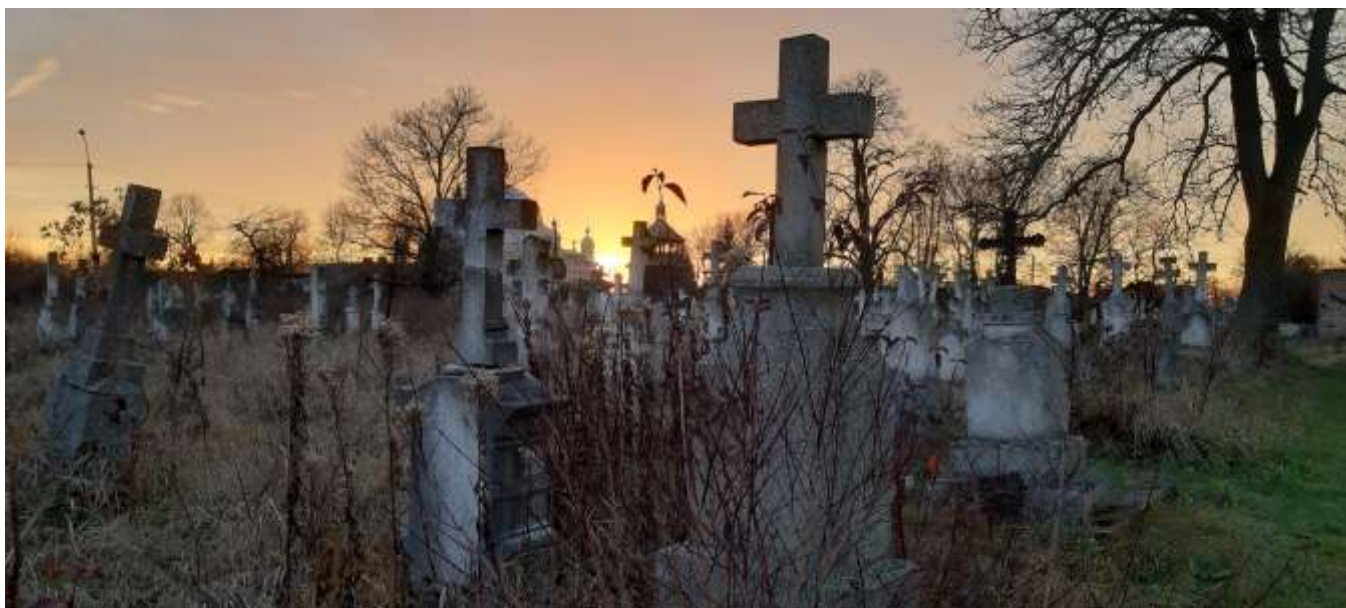
W trakcie realizacji projektu porządkowano cmentarze na Ukrainie w Ostrowie, Czerwonogradzie, Uhnowie, Stajach, Korczowie, Belzie i Uhrynowie, w którym także uporządkowano otoczenie kościoła. Rozpoczęto inwentaryzację polskich nagrobków na cmentarzu miejskim w Rawie Ruskiej (usunięto zakrzaczenia na polskich nagrobkach oraz oczyszczono niektóre inskrypcje na nagrobkach). Ponadto przeprowadzono prace porządkowe na cmentarzach lub w miejscach, gdzie

spoczywają polscy mieszkańcy miejscowości Waręż, Łubów, Boriatyn, Zawonia, Stanisłówka, Wielkie Mosty i Żółkiew. Porządkowano również otoczenie kościoła w Leszczkowie. Prace trwały od czerwca do listopada 2019 roku. W projekcie uczestniczyło ponad 50 wolontariuszy – mieszkańców terenów przygranicznych. W roku 2020 stowarzyszenie skupi się na inwentaryzacji cmentarza w Uhnowie.

REALIZACJA PROGRAMU W CIENIU PANDEMII

W marcu 2020 r. w Polsce został ogłoszony stan pandemii i od tego momentu dla programu *Polskie dziedzictwo kulturowe za granicą – wolontariat* (do tego prowadzonego zagranicą!) rozpoczął się realizacyjny „rollercoaster”.

Nie dość, że zarówno Instytut POLONIKA jako organizator programu, jak i beneficjenci musieli stawić czoła restrykcjom wprowadzonym w Polsce, to prócz tego wszyscy musieli się mierzyć (i nadal mierzą) z restrykcjami wprowadzanymi w krajach realizacji projektów. Trzeba być na bieżąco z wprowadzanymi ograniczeniami czy dodatkowymi wymogami, szybko reagować na zmiany, wykorzystywać chwilowe poluzowanie restrykcji na granicach, mierzyć się z dylematami, czy realizacja projektu będzie w ogóle możliwa, a tym samym, czy jest sens zawierania umowy, czy będzie możliwa alternatywna forma realizacji projektów, zmiana lokalizacji, kraju, liczby uczestników itp.

Na szczęście dużą elastyczność i możliwości błyskawicznego dostosowywania poszczególnych projektów do zmieniających się jak w kalejdoskopie warunków dało rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które przekazało o wiele szersze pole decyzyjności w ręce dyrektorów instytucji kultury.

W rezultacie obecnie 16 projektów jest w realizacji, w dużej części w wersji zmodyfikowanej, a w przypadku dziewięciu projektów już dziś wiadomo, że nawet wersja alternatywna ze względu na specyfikę projektu (udział młodzieży poniżej 18 roku życia) i pandemię nie będzie możliwa. Biorąc pod uwagę to, że wszystkie projekty muszą odbywać się poza granicami, których przekraczanie wiąże się od marca z ogromnymi problemami, to wspomniany wynik i tak jest bardzo dobry.

PROJEKTY WOLONTARIACKIE REALIZOWANE PRZEZ INSTYTUT POLONIKA Z BENEFICJENTAMI W 2020 ROKU

Pamiętamy o Kresach – Obóz Wolontariacki we Lwowie,

Fundacja Dziedzictwo Kresowe im. Orłąt Lwowskich, dofinansowanie: 24 643,79 zł

Niech opisem projektu będzie fragment relacji z jego realizacji w Kurierze Galicyjskim¹.

„W ostatnim tygodniu wakacji, od 25 do 28 sierpnia br. młodzież lwowska uczestniczyła w pracach porządkowych na cmentarzu Janowskim. Udział w tym wzięli uczniowie klas starszych ze szkół nr 24 im. Marii Konopnickiej i nr 10 im. św. Marii Magdaleny we Lwowie.

¹ https://kuriergalicyjski.com/actualnosc/8668-prace-porzadkowe-na-cmentarzu-janowskim-we-lwowie-ii-edycja-projektu-pamietajmy-o-kresach?fbclid=IwAR3HIKMKQJHh-6IzPMQrVXTU_OOOYkXWMCnRhwyn14TqYU4iS5zmjTcE

Według planu akcja porządkowania miała się odbyć w czerwcu, lecz z powodu ograniczeń w związku z pandemią koronawirusa w tym roku wiele planów zostało pokrzyżowanych. Organizatorzy martwili się, że w końcu sierpnia nie uda się zebrać potrzebnej liczby uczestników. Zgłosiło się prawie 40 osób. Przydzielone one zostały do czterech grup, którymi opiekowali się profesjonalni konserwatorzy zabytków: Anna Kudzia, Magdalena Skarżyńska, Aleksander Melnyczuk i Artur Garmider. Obóz rozpoczęto szkoleniem z zakresu przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ogólnych zasad konserwacji nagrobków.

– Zainaugurowaliśmy tę inicjatywę w ubiegłym roku – mówi Jan Sabadasz, prezes Fundacji Dziedzictwo Kresowe. – W ciągu tygodnia młodzież porządkuje często zapomniane groby na Cmentarzu Janowskim – nekropolii, która przez lata była niesłusznie zapomniana. Dzięki takim inicjatywom staramy się to zmienić. Obok prac porządkowych przekazujemy młodzieży informację historyczną o samym cmentarzu, ale również o spoczywających tu wybitnych postaciach polskiej kultury. Uczestnicy obozu spisują z grobów nazwiska osób tam pochowanych, starają się odnaleźć informację o autorach nagrobków, a następnie omawiają z opiekunami swoje odkrycia. Bardzo budująca jest dla nas postawa lwowskiej młodzieży, która mimo wakacji tak licznie zgłosiła się do udziału w naszym obozie i z ogromnym zaangażowaniem dała wyraz szacunku dla historii i wspólnoty narodowej oraz troski o polskie dziedzictwo kulturowe”.

Warto dodać, że dzięki pracy wolontariuszy, możliwe jest odnalezienie wielu cennych nagrobków, które następnie są profesjonalnie odnawiane w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą*.

Pamięć i świadomość – zapomniane dziedzictwo na Ukrainie,

Stowarzyszenie Wołyński Rajd Motocyklowy, dofinansowanie: 26 540 zł

Projekt zakładał połączenie prac porządkowych na cmentarzach polskich na Ukrainie w miejscowościach związanych z pochodzeniem rodzin wolontariuszy stowarzyszenia i twórczością polskich poetów związanych z okolicami danych miejsc (Holuzja, Gaj, Granów, Suszno) oraz z działaniami edukacyjnymi na temat historii, kultury miejsc i twórczości poetów: Jarosława Iwaszkiewicza, Stanisława Trembeckiego, Kornela Ujejskiego oraz Zygmunta Rumła.

„W ramach projektu porządkujemy polskie cmentarze we współpracy z miejscową ludnością. Na drodze wspólnego wolontariatu zaznaczamy ślady polskości i budujemy mosty między narodami. Wspólna praca wraz z towarzyszącą nam twórczością polskich poetów związanych z miejscami naszej pracy: Iwaszkiewicza, Rumła, Ujejskiego, pozwala z nadzieją patrzeć w przyszłość – mówi Anna Kujawka ze Stowarzyszenia Wołyński Rajd Motocyklowy i podaje wzruszające przykłady takiego budowania mostów. Mówi o księdzu ukraińskim Juriju, który

na cmentarzu w Granowie wycinał zarośla na równi z innymi, wyszukiwał polskie nagrobki i obwoził wolontariuszy w poszukiwaniu innych miejsc pochówku... Mówi o księdzu Władysławie, z którego inspiracji powstał pomysł porządkowania polskich nekropolii w tej części Ukrainy... Mówi o Orysi i Romanie Stasiukach, którzy otoczyli ich opieką i wsparciem... Mówi o pani Stasi, kobiecie już

wiekowej, która chwyciła najcięższe rzeczy do noszenia, w ten sposób dziękując za to, że przyjechali i sprząkali cmentarz, którego sama nie miała siły uporządkować...". Warto przeczytać całość tej bardzo poruszającej relacji².

Remont i porządkowanie zabytkowych cmentarzy rzymskokatolickich w Kołomy, Starym Siole i Zimnej Wodzie 2020, Towarzystwo Miłośników Kultury Kresowej, dofinansowanie: 68 136 zł

Projekt zakłada remont miejsc pamięci, pomników i mogił, porządkowanie zniszczonych cmentarzy kresowych w Kołomyi, Starym Siole i Zimnej Wodzie stanowiących dużą wartość historyczną w dziejach państwa i narodu polskiego. W ramach zadania planowana jest m.in.: wycinka i usunięcie zbędnej zieleni (chwasty, samosiejki, drzewa zagrażające mogiłom), wydobywanie z ziemi zapadniętych i przewróconych elementów kamiennych pomników i grobowców, czyszczenie odzyskanych elementów, ustawienie na właściwe miejsce, odnowienie napisów, impregnacja, porządkowanie otoczenia, inwentaryzacja odnowionych i odkrytych mogił, stworzenie wykazu pochówków.

² <https://www.kazimierzdolny.pl/news/ta-historia-boli-kazdy-narod-inaczej/89266.html>.

Kresowe cmentarze na Ukrainie – 2020,

Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Łódzka, dofinansowanie: 46 100 zł

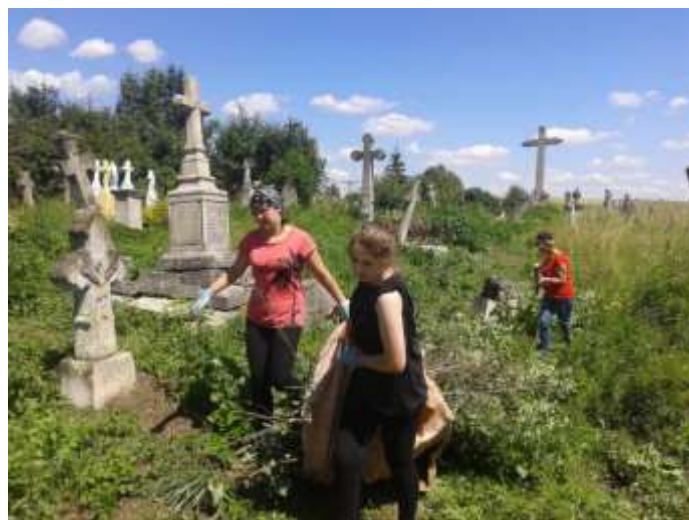
Harcerze Chorągwi Łódzkiej ZHP zrzeszeni w Centrum Dialogu Kostiuchnówka na Ukrainie od 20 lat zajmują się odbudową cmentarzy legionistów J. Piłsudskiego na Wołyniu. Przez ten czas, obok opieki nad miejscami pamięci narodowej, rozwinęli takie programy, jak: *Współpraca szkół i organizacji partnerskich, Współpraca samorządów miast partnerskich, Wymiana dzieci i młodzieży oraz nauczycieli*. Działalność koncentruje się wokół

Kostiuchnówki, gdzie w dawnej polskiej szkole z 1936 r. – pomniku ku czci Legionistów – funkcjonuje ośrodek harcerski. Ośrodek stanowi miejsce spotkań ludzi na szlaku polskiej tradycji kresowej, młodzieży harcerskiej i szkolnej, pielgrzymów i Polaków z Ukrainy. Harcerze w swoich wędrówkach po Ukrainie trafiają na wiele miejsc związanych z polskim dziedzictwem kulturowym, najczęściej w postaci zapomnianych i zdewastowanych polskich cmentarzy, których przez dziesiątki lat nikt nie znał, ani nikt ich nie chronił. Dzięki programowi pojawia się szansa na ich odnowienie. Prace obejmują m.in. stary polski cmentarz w Kowlu i w Kołkach, polski cmentarz po wsi i po polskiej samoobronie w Przebrażu, poszukiwanie mogiły rodziny kierownika szkoły w Kostiuchnówce, mogiłę polskiej nauczycielki z Prilesnej, cmentarz polskich osadników w Tobołach, groby polskich proboszczów z Maniewicz, cmentarz po polskiej osadzie historycznej w Optowej oraz cmentarze wokół Buczacza.

Mogiłę pradziada ocal od zapomnienia 2020,

Fundacja Studio Wschód, dofinansowanie: 65 500 zł

Pozostawione za wschodnią granicą Polski dziedzictwo kulturowe w postaci cmentarzy, na których spoczywają przodkowie wielu mieszkańców Dolnego Śląska, jest jednym z kluczowych czynników kształtujących tożsamość społeczną Dolnoślązaków. Troska o pozostawione dobra kultury i pamięć o przodkach zapewnia ciągłość trwania narodu. Sprzyja również

wzmacnianiu dobrosąsiedzkich relacji między Polakami i Ukraińcami, którzy niejednokrotnie współpracując z wolontariuszami uczą się tego, jak należy dbać o dobra narodowe, w tym jak dbać o miejsca spoczynku swoich przodków. Zadanie jest działaniem cyklicznym, realizowanym z młodzieżą od 10 lat. W 2020 roku, podczas 10-dniowego pobytu na Ukrainie wolontariusze pracują na czterech cmentarzach: w Zbarażu, Jazłowcu, Potoku Żółtym i Buczaczu.

Prace konserwatorskie oraz poszukiwawcze miejsc spoczynku pomordowanych w Puszczy Nalibockiej na Białorusi, Bractwo Bartne, dofinansowanie: 57 500 zł

Głównym celem projektu jest konserwacja pomników upamiętniających polskich mieszkańców obecnej Białorusi – ofiar wojny partyzanckiej i pacyfikacji niemieckich, a także cywilnych mieszkańców puszczy zmordowanych podczas II Wojny Światowej, zachowanie pamięci oraz opieka nad ich pomnikami oraz godne upamiętnienie nieoznakowanych miejsc pochówku. Projekt zakłada również prace poszukiwawcze, których efektem będzie dalsza weryfikacja informacji na temat mogił znajdujących się w Puszczy. Prace zostaną zwieńczone opracowaniem dokumentacyjnym (opisowym i fotograficznym), sporządzeniem kart inwentaryzacyjnych oraz naniesieniem nowych lokalizacji na istniejącą mapę topograficzną.

Praktyki terenowe przy polskich nagrobkach na Cmentarzu Les Champeaux w Montmorency we Francji, Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie”, dofinansowanie: 31 700 zł

Wniosek złożony przez beneficjenta początkowo dotyczył praktyk terenowych w Żółkwi na Ukrainie. Z powodu

zamknięcia granic udało się zorganizować wersję alternatywną projektu we Francji na Cmentarzu Les Champeaux w Montmorency. W ramach projektu wykonane zostaną prace profilaktyczno-konserwatorskie przy siedmiu obiektach. Nadzór nad projektem sprawuje znakomity konserwator kamienia, prof. Janusz Smaza z Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Harcerska Afryka 2020. Pamiętamy. Polskie nekropolie w Afryce,

Fundacja 20, dofinansowanie: 44 200 zł

Projekt ma na celu odnajdywanie i dbanie o polskie miejsca pamięci w Afryce, pozyskiwanie dokumentacji i budowanie świadomości o losach polskich wychodźców z armią gen. Andersa w kraju i za granicą. Jest kontynuacją działań realizowanych przez instruktorów Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej przy współpracy z Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Zjednoczeniem Polskim w Johannesburgu w 2018 i

2019 roku. Po odnalezieniu i renowacji cmentarza w Rusape, tegoroczna ekspedycja przeszkolonych wolontariuszy harcerskich, współpracujących z historykami którzy jako jedni z pierwszych zajęli się ochroną polskich miejsc pamięci w Afryce, skupi się na dotarciu, oczyszczeniu, odmalowaniu, inwentaryzacji i dokumentacji czterech polskich nekropolii w Zambii. Bwana Mkubwa, Mbala, Livingstone, Chipata to miejsca dawnych polskich osiedli wychodźczych w Zambii. Pierwsze transporty Polaków z niewoli sowieckiej dotarły tam w lutym 1943 roku. Na ich terenach działały m.in. świetlice, szpital, biblioteki, teatry, polskie szkoły powszechne i zawodowe.

INNE PROJEKTY REALIZOWANE W ROKU 2020:

Dziedzictwo Tadeusza Czackiego w Krzemieńcu. Porządkowanie cmentarza bazylikańskiego w Krzemieńcu na Ukrainie jako element wzmocnienia wspólnoty Liceum Krzemienieckiego, Towarzystwo Tradycji Akademickiej, dofinansowanie: 29000 zł

Porządkowanie Cmentarza Polskiego w Krzemieńcu, Stowarzyszenie Odra-Niemen, dofinansowanie 44900 zł

Inskrypcje Kresowe ..., Stowarzyszenie „CRAS” Centrum Rozwoju Aktywności Społecznej, dofinansowanie 20000 zł

Badania architektoniczno-konserwatorskie kościoła pw. św. Stanisława w Szczercu, Oddział Towarzystwo Opieki nad Zabytkami w Warszawie, dofinansowanie 37 270 zł

Prace inwentaryzacyjno-porządkowe na polskich cmentarzach w separatystycznym Naddniestrzu (Mołdawia): Raszków i Jahorlik, Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie", dofinansowanie 30000

Pamięci Okręgu Wileńskiego ZWZ-AK, Stowarzyszenie Łągierników Żołnierzy Armii Krajowej, dofinansowanie 30000 zł

Ormiański wolontariat na Kresach - prace inwentaryzacyjne i porządkowe na cmentarzach w Śniatynie i Kutach, Fundacja Armenian Foundation, dofinansowanie 25 000 zł

Zabytki sakralnej architektury drewnianej - kościoły w Rozłuczu, Ilniku i Wołczu, dzwonnica w Starej Soli, Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich w Bytomiu, dofinansowanie 30 000 zł

Wolontariat dla Kresów - Bolszowce i Podilla, Fundacja Brat Słońce, dofinansowanie 25000 zł. Projekt rozpoczęty, zrealizowana część przygotowawcza, niestety zamknięcie granic z Ukrainą uniemożliwiła młodzieży wyjazd na obóz wolontariacki. Zdjęcie z zeszłorocznej edycji projektu.

Uczestnictwo w działaniach wolontariackich za granicą, to nie tylko możliwość obcowania z historią, to też ogromna satysfakcja z możliwości dołożenia własnej cegiełki na rzecz ochrony wspólnego dziedzictwa. To okazja do poznania tajników konserwacji zabytków, świetna forma edukacji kulturowej oraz możliwość odwiedzenia miejsc, w które najprawdopodobniej nigdy by się nie dotarło, gdyż zwykle nie leżą one na szlakach turystycznych. W wielu wypadkach praca w ramach tego programu umożliwia odnalezienie cennych obiektów, które następnie mogą być poddane profesjonalnej renowacji konserwatorskiej w ramach działań Instytutu POLONIKA oraz dzięki dotacjom programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą*.

Pracownicy Instytutu POLONIKA mają nadzieję, że kolejna edycja programu będzie mogła przebiegać bez tak drastycznych zakłóceń jak tegoroczna i już dziś zapraszają do składania ofert pod koniec lutego 2021!

Więcej informacji na stronie internetowej: <https://polonika.pl/programy/programy-grantowe/programy-grantowe-instytutu>.

Wszystkie zdjęcia w artykule pochodzą z materiałów własnych beneficjentów.

MARTA SZYMSKA

z wykształcenia socjolog, kierownik Wydziału Programów Dotacyjnych Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA. Od 17 lat zajmuje się pozyskiwaniem dotacji krajowych i europejskich oraz realizacją i rozliczaniem projektów grantowych zarówno jako założycielka czy członkini organizacji pozarządowych, jak i z perspektywy instytucji kultury (Centrum Kultury i Rekreacji w Supraślu, UMCF Filia w Białymstoku, Warszawska Opera Kameralna). Od siedmiu lat zdobywała także doświadczenie przy organizacji konkursów dotacyjnych i koordynacji realizacji dotacji przez beneficjentów z perspektywy urzędów miejskich (UM w Podkowie Leśnej, Biuro Kultury m.st. Warszawy). W instytucji POLONIKA kieruje programem własnym Instytutu *Polskie dziedzictwo kulturowe za granicą – wolontariat* oraz programem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą*.